

**SERGE PAUL: TÉLÉDÉTECTION ET STÉRÉOPHOTO-
GRAMMÉTRIE DANS LES SCIENCES DE LA TERRE**
Paris 1973, Diffusion, Doin, pp. 341
fot., rys., map, wykresów 146 w tekście i 7 map poza tekstem

**(Teledetekcja i stereofotogrametria
w naukach o Ziemi)**

Przed kilku tygodniami dotarł do nas nowy, nadzwyczaj interesujący podręcznik francuski przeznaczony dla geografów, geologów oraz inżynierów rolnictwa i planowania. Podręcznik składa się z dwóch części, a właściwie z dwóch tomów, tyle że w jednej oprawie. Tom I — liczy 200 stron (3 sekcje, 10 rozdziałów), tom II — zawiera 141 stron (1 sekcja, 4 rozdziały).

Treścią tomu I są zasady teledetekcji lotniczej i balonowej oraz zastosowanie obrazów teledetekcyjnych w badaniach strefy wulkanicznej Masywu Centralnego. Autor specjalnie podkreśla nietopograficzne zastosowanie stereofotogrametrii do badań geograficznych i geologicznych.

Tom II zajmuje się podstawami stereoskopii lotniczej, analizą ilościową fotografii, ortofotografii i stereofotografii naziemnej (na przykład dla archeologii).

Dla polskiego geografa najciekawsza jest część pierwsza, w której autor omawia zagadnienia fotografii termalnej i jej zastosowanie w badaniach geologicznych i geograficznych. Wdzięcznym terenem są tutaj obszary wulkaniczne „Chaine des Puys”, których bardzo ładną mapę morfologicznostrukturalną w skali 1 : 25 000 wykonał sam autor. Mapy termalne drukowane przez komputer oddają bardzo dokładnie rozkład temperatury w różnych porach nocy, co świadczy o ciągle żywej dynamice wulkanicznej tych regionów. Podręcznik Serge'a Paula jest nadzwyczaj oryginalny dzięki sugestywnej formie prezentowania tematów i rozwiązywania problemów. Oprócz wygodnej dla czytelnika numeracji sekcji, rozdziałów i podrozdziałów (duża litera, cyfra, mała litera, cyfra, litera grecka) autor stosuje wyróżnienia w postaci kursywy oraz podkreśleń wyrazów i części zdań.

Treść omawianego podręcznika jest nader oryginalna i nie spotykana. Autor, znakomity badacz terenowy, doskonale znający warsztat pracy

geomorfologicznej i geologicznej, obeznany ze szczegółami kartografii, z ogromną swobodą porusza różne wątki służące lepszemu zrozumieniu tematu. Sugeruje czytelnikowi wielostronne spojrzenie na omawiane zagadnienie, które dzięki jasnym rysunkom i przekrojom stają się bardziej przystępne. Liczne zdjęcia lotnicze czarno-białe (kilka barwnych), fotografie aparatów i instrumentów są bardzo czytelne, mimo że zostały wykonane na takim samym papierze co tekst.

Dużym ułatwieniem jest możliwość korzystania z trzech różnorodnych indeksów alfabetycznych: 1) tematycznego, 2) nazw geograficznych i 3) autorów. Umieszczenie ich na końcu książki zapewnia łatwy i szybki dostęp do poszukiwanej informacji.

Należy wreszcie zwrócić szczególną uwagę na zestawienie literatury, które autor podaje na zakończenie I tomu. Liczba pozycji jest ogromna (15 stron). Obejmuje piśmiennictwo francuskie, niemieckie, amerykańskie, radzieckie, kanadyjskie, holenderskie i belgijskie do 1971 roku.

Autor wysuwa także interesującą propozycję nomenklaturową. Z powodu olbrzymiego zainteresowania interpretacją zdjęć lotniczych i rejestracją elektromagnetyczną na potrzeby nauk o Ziemi fotogrametria stała się tylko fragmentem działań stereometrycznych. Dlatego też nową, przyrodniczą gałąź wiedzy Serge Paul proponuje nazwać geogrametrią.

Na specjalne podkreślenie zasługuje staranna szata graficzna, dobry, lekkokremowy papier, czysty i delikatny druk firmy G. de Bussac z Clermont-Ferrand (szczególnie kolorowych map). Szkoda jedynie, że broszurowa oprawa nie utrzyma długo całości podręcznika przy takiej objętości i wadze.

Zarówno autor, jak i czytelnik wiele zawdzięczają strukturze organizacyjnej francuskiej teledetekcji, która znajduje oparcie w potężnych organizacjach naukowych, takich jak: CNES (Comité National des Etudes Spatiales), CESR (Centre d'Etudes Spatiales des Rayonnement), CEMS (Centre d'Etudes de Météorologie Spatiale), IGN (Institut Géographique National), IFP (Institut Français du Pétrole).

Podręcznik S. Paula jest jednocześnie pięknym przykładem integracyjnej działalności fotointerpretacji, gdzie wspólny cel poznawczy jest ideą nadrzędną nad poszczególnymi gałęziami wiedzy przyrodniczej.

Edward Tomaszewski